

PROCEDURY REAGOWANIA NAUCZYCIELI W SYTUACJACH KRYZYSOWYCH / TRUDNYCH

1. Ogólne zasady postępowania.

Sytuacja kryzysowa – znaczące naruszenie bezpieczeństwa z występowaniem zagrożenia zdrowia psychicznego i fizycznego lub życia.

Sytuacja trudna wychowawczo zachodzi wówczas, gdy nauczyciel nie potrafi poradzić sobie z niewłaściwymi postawami uczniów dezorganizującymi pracę na zajęciach lekcyjnych i poza nimi.

1. Postępowanie w sytuacjach kryzysowych i trudnych z udziałem ucznia powinno być prowadzone w możliwie najszybszym czasie i przy zapewnieniu bezpieczeństwa psychofizycznego wszystkich uczniów.
2. O wszelkich trudnych sytuacjach zaistniałych na terenie Ośrodka nauczyciele, wychowawcy i pracownicy obsługi powinni natychmiast informować dyrektora i wicedyrektorów Ośrodka.
3. Uczeń i jego rodzice mają prawo do pełnej informacji o sytuacji kryzysowej i podjętych przez szkołę działaniach.
4. Uczniowie, których zachowania wykraczają poza normy prawne i zasady akceptowane w szkole ponoszą sankcje przewidziane w Statucie Ośrodka.
5. W sytuacjach, gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne środki oddziaływań wychowawczych, a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów dyrektor Ośrodka powiadamia pisemnie Sąd Rodzinny lub Policję.
7. Nauczyciel dokumentuje zaistniałe zdarzenia, sporządzając dokładną notatkę z ustaleń.

2. Postępowanie w przypadku agresji słownej (również w języku migowym) ucznia.

1. Nauczyciel/wychowawca bądź inny pracownik Ośrodka, będący świadkiem agresji słownej zobowiązany jest do natychmiastowej, stanowczej reakcji słownej na zaistniałą sytuację:
  - a) reaguje słownie na zachowanie ucznia i powstrzymuje dalszą agresję,
  - b) wyjaśnia z uczniem zaistniałą sytuację,
  - c) zgłasza fakt do wychowawcy lub pedagoga.
2. Wychowawca lub pedagog przeprowadza rozmowę z uczniem (lub uczniami) biorącymi udział w zachowaniu agresywnym, celem ustalenia przyczyn zdarzenia.
3. Wychowawca informuje sprawców agresji słownej o konsekwencjach takiego zachowania oraz powiadamia rodziców o zaistniałej sytuacji.
4. W przypadku powtarzających się aktów agresji słownej lub pojawiającego się nasilenia przejawów agresji słownej u ucznia wychowawca lub pedagog przeprowadza rozmowę

z uczniem w obecności rodziców (prawnych opiekunów) ucznia. Zobowiązuje rodziców do podjęcia odpowiednich działań wychowawczych.

5. W przypadku agresji słownej skierowanej do nauczyciela lub innych pracowników Ośrodka pedagog w porozumieniu z dyrektorem Ośrodka zobowiązany jest do podjęcia działań zgodnie z procedurą postępowania w przypadku naruszenia godności pracownika Ośrodka.

3. Postępowanie nauczyciela w przypadku wystąpienia sytuacji przemocowej, między uczniami.

1. Nauczyciel stanowczo reaguje na zaistniałą sytuację, doprowadza do przerwania incydentu, rozdziela i odizolowuje sprawcę od ofiary.
2. W razie potrzeby jest zobowiązany do udzielenia uczniom pierwszej pomocy przedmedycznej i wezwania pielęgniarki szkolnej.
3. Nauczyciel zgłasza przypadek agresji wychowawcom uczniów, których ta sytuacja dotyczy i pedagogowi, sporządza notatkę służbową.
4. Wychowawcy i pedagog rozmawiają z ofiarą i sprawcą (oddzielnie) oraz ewentualnymi świadkami, w celu wyjaśnienia sytuacji.
5. Wychowawca lub pedagog informuje rodziców (prawnych opiekunów) uczniów o zdarzeniu, poucza rodziców ofiary o możliwości złożenia zawiadomienia na policji.
6. Jeżeli doszło do naruszenia godności ucznia, jego nietykalności cielesnej lub zachodzi podejrzenie popełnienia czynu karalnego, pedagog w porozumieniu z dyrektorem Ośrodka informuje policję lub/i Sąd Rodzinny.

4. Postępowanie w przypadku naruszenia godności osobistej pracownika szkoły.

1. W przypadku naruszenia godności osobistej nauczyciela/wychowawcy lub innego pracownika informuje on o zdarzeniu dyrektora Ośrodka i sporządza notatkę opisującą zdarzenie.
2. Pedagog ustala przebieg zajścia i świadków zdarzenia, przeprowadza z nimi rozmowę.
3. Dyrektor lub wicedyrektor Ośrodka wzywa do szkoły rodziców (opiekunów prawnych) ucznia, informuje o zdarzeniu i dalszym postępowaniu wobec ucznia.
4. Zawiadomienie policji odbywa się na wniosek poszkodowanego pracownika szkoły (*nauczyciel, podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków służbowych, korzysta z ochrony przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych na zasadach określonych w ustawie z dnia 6 czerwca 1997r. - Kodeks karny Dz.U.Nr 88, poz.553, z późn. zm.*).

5. W sytuacji wyjątkowej (zagrożenia życia) oraz jednoczesnej nieobecności dyrektora, wicedyrektora) nauczyciel/pracownik szkoły zawiadamia niezwłocznie o zdarzeniu policję.

5. Postępowanie w przypadku naruszenia godności osobistej ucznia.

W przypadku uchybienia przez nauczyciela obowiązków wynikających z art. 6 Ustawy Karta Nauczyciela, a w rezultacie naruszenia godności osobistej ucznia, prowadzi się wewnątrzszkolne postępowanie wyjaśniające.

1. Dyrektor Ośrodka zapoznaje się z okolicznościami zdarzenia, prowadzi rozmowę wyjaśniającą z nauczycielem, uczniem, rodzicem (prawnym opiekunem).
2. Włącza w rozmowę wyjaśniającą wicedyrektora, pedagoga i wychowawcę klasy.
3. Po ustaleniu stanu faktycznego i stwierdzeniu, że nastąpiło naruszenie godności osobistej ucznia, dyrektor ma prawo zastosować wobec nauczyciela konsekwencje w postaci:
  - a) upomnienia ustnego /przy pierwszym zdarzeniu/ ,
  - b) upomnienia pisemnego /przy powtórnym zdarzeniu/ .
4. Po czynnościach wyjaśniających stwierdzających, że nie nastąpiło naruszenie godności osobistej ucznia, postępowanie zostaje zakończone, o czym zostają poinformowani zainteresowani.
5. Wszystkie czynności dokumentowane są protokołem, który składa się z wyjaśnień uczestników postępowania.
6. Jeżeli powyższa procedura potwierdza powtarzające się naruszenie godności osobistej ucznia, po dwukrotnym upomnieniu danego nauczyciela, przy kolejnym zdarzeniu dyrektor Ośrodka ma obowiązek skierować stosowne zawiadomienie do komisji dyscyplinarnej.
7. W przypadku ewidentnego naruszenia godności osobistej ucznia, niezwłocznie wszczyna się procedury zgodne z przepisami powszechnie obowiązującymi bez prowadzenia wyżej przedstawionego postępowania.

6. Postępowanie wobec ucznia, który zachowuje się agresywnie w stosunku do innych lub siebie.

1. Nauczyciel zostawia klasę pod opieką innego nauczyciela i prowadzi ucznia lub uczniów do pielęgniarki, psychologa lub pedagoga.
2. W przypadku ucznia, który nie chce dobrowolnie opuścić klasy, nauczyciel sprowadza pielęgniarkę, psychologa lub pedagoga do ucznia, a sam z pozostałymi uczniami przenosi się do innego pomieszczenia.
3. Ucznia szczególnie agresywnego zostawia się pod opieką pielęgniarki, psychologa lub pedagoga, sytuację monitoruje dodatkowo wyznaczony przez dyrektora/wicedyrektora nauczyciel.

4. Nauczyciel informuje o zaistniałym fakcie lub zdarzeniach wychowawcę klasy i pedagoga/psychologa szkolnego, a następnie niezwłocznie wraca na zajęcia.
5. Wychowawca lub pedagog/psycholog informuje dyrektora/wicedyrektora Ośrodka.
6. Jeżeli stan ucznia/uczniów wskazuje na zagrożenie zdrowia i/lub życia, dyrektor/wicedyrektor lub pedagog/psycholog wzywa pogotowie.
7. Wychowawca klasy lub/i psycholog/pedagog przeprowadzają rozmowy z poszkodowanym uczniem, o ile taki był, oraz ewentualnymi świadkami.
8. W razie potrzeby wychowawca klasy lub pedagog/psycholog zawiadamia lub/i wzywa rodziców (prawnych opiekunów) ucznia i ewentualnego poszkodowanego.
9. Jeśli rodzice/prawni opiekunowie współpracują z pracownikami Ośrodka, ustala się działania wobec ucznia (np. wizyta u lekarza, rozmowy z wychowawcą i pedagogiem, terapia psychologiczna, monitoring zachowania prowadzony przez wychowawcę i zespół klasowy) oraz wobec poszkodowanego (np. rozmowy z wychowawcą i pedagogiem, terapia psychologiczna, zadośćuczynienie) i świadków (rozmowy wychowawcze).
10. Jeśli rodzice/prawni opiekunowie ucznia nie współpracują ze szkołą lub podjęte działania są nieskuteczne, jest on nieletni, a akty agresji są częste, dyrektor zawiadamia Sąd Rodzinny.
11. Gdy sprawca aktów agresji jest pełnoletni, akty agresji są częste i stanowią zagrożenie dla innych uczniów, a działania szkoły i rodziców nie przynoszą pozytywnych rezultatów, zostaje on skreślony z listy uczniów w sposób przewidziany w statucie Ośrodka.

Reguły postępowania doraźnego wobec przejawów agresji:

1. Zarówno każdy nauczyciel, jak i inny pracownik Ośrodka zobowiązany jest do przeciwstawiania się przejawom agresji ze strony wychowanków.
2. Podejmując interwencję wobec agresywnego dziecka, należy dążyć do zapewnienia bezpieczeństwa wszystkim wychowankom, a także sobie.
3. Reakcja wobec przejawów agresji powinna być adekwatna do skali zagrożenia spowodowanego agresją, jak również do okoliczności zdarzenia, wieku i stopnia rozwoju sprawcy.
4. Nauczyciel – świadek agresywnego zachowania przerywa zdecydowanie i stanowczo trudne zachowanie ucznia. W razie potrzeby prosi o pomoc innego nauczyciela lub pracownika.
5. Jeżeli zdarzenie miało miejsce przy obecności nauczyciela, który nie jest wychowawcą, powiadamia on wychowawcę lub w razie jego nieobecności, pedagoga o zdarzeniu.
6. Nauczyciel podejmuje działania mające na celu eliminację zachowania:
  - a) przytrzymanie (polega na chwilowym i częściowym ograniczeniu swobody ruchów)
  - b) unieruchomieniu (polega na całkowitym pozbawieniu swobody ruchów)

- c) izolacji od grupy (wyprowadzenie do innego pomieszczenia – sala wyciszenia, lub inna)
  - d) wezwaniu pogotowia ratunkowego – gdy inne sposoby są nieskuteczne
7. Podejmując interwencję wobec agresywnego ucznia, należy powstrzymać się od przejawiania w stosunku do niego agresji fizycznej i słownej (nie należy: obrażać ucznia, zawstydząć go ani oceniać; ocenie podlega zachowanie, a nie osoba). Reakcja powinna być stanowcza, a przekaz prosty i jasny.
  8. Użycie siły fizycznej jako środka przymusu jest ostatecznością w przypadku konieczności powstrzymania wychowanka przed zadaniem ciosu innej osobie, w celu rozdzielenia bijących się dzieci czy pozbawienia ucznia niebezpiecznego przedmiotu, jeśli odmawia jego dobrowolnego oddania.
  9. Działaniom skierowanym na usunięcie bezpośredniego zagrożenia powinna towarzyszyć próba wyciszenia poprzez tłumaczenie, odwrócenie jego uwagi itp.
  10. Wychowankowie, przeciwko którym skierowana była agresja, powinni zostać otoczeni opieką, a w razie doznania przez nich krzywdy powinna im zostać udzielona pomoc.
  11. Osoba podejmująca interwencję, nie będąca wychowawcą grupy, do której uczęszcza agresywny wychowanek, informuje o zdarzeniu wychowawcę.
  12. Fakt agresywnego zachowania ucznia powinien być odnotowany w zeszycie uwag i obserwacji, zgłoszony telefonicznie lub bezpośrednio rodzicom.

7. Postępowanie w przypadku uzyskania informacji o wystąpieniu w Ośrodku aktów agresji lub przemocy.

1. Nauczyciel przyjmuje informację zapewniając dyskrecję zgłaszającemu poprzez wysłuchanie go bez świadków.
2. Nauczyciel informuje o zaistniałym fakcie lub zdarzeniach wychowawcę klasy, pedagoga/psychologa lub/i dyrektora/wicedyrektora Ośrodka.
3. Jeżeli stan ucznia wskazuje na zagrożenie jego zdrowia i/lub życia, dyrektor/wicedyrektor lub pedagog/psycholog wzywa pogotowie.
4. Jeżeli akt przemocy ma znamiona przestępstwa lub czynu karalnego pedagog lub dyrektor/wicedyrektor wzywa policję i następnie wdrażana jest procedura przewidziana dla takiej sytuacji.
5. Jeśli akt przemocy nie ma w/w charakteru wychowawca klasy lub/i psycholog/pedagog przeprowadzają rozmowę z poszkodowanym (gdzie i kiedy zdarzenie lub zdarzenia miały miejsce, ich częstotliwość, dbając o dyskrecję) oraz przeprowadzają rozmowę ze sprawcą/sprawcami oraz ewentualnymi świadkami.
6. Wychowawca klasy lub pedagog/psycholog zawiadamia lub/i wzywa do Ośrodka rodziców (opiekunów prawnych) pokrzywdzonego i sprawcy.

7. Jeśli rodzice/opiekunowie prawni współpracują z pracownikami Ośrodka, ustala się działania wobec sprawcy (np. rozmowy z wychowawcą i pedagogiem, terapia psychologiczna, monitoring zachowania prowadzony przez wychowawcę i zespół klasowy, kary rodzicielskie i statutowe) i wobec poszkodowanego (np. rozmowy z wychowawcą i pedagogiem, terapia psychologiczna, zadośćuczynienie) oraz świadków (rozmowy wychowawcze).
8. Jeśli rodzice/opiekunowie prawni sprawcy nie współpracują lub podjęte działania są nieskuteczne, sprawca jest nieletni, a akty przemocy są częste, dyrektor zawiadamia policję lub/i Sąd Rodzinny.
9. Gdy sprawca uporczywych aktów przemocy jest pełnoletni, poszkodowani nie chcą składać wniosków o ściganie, a szkoła wyczerpała wszelkie środki wychowawcze i dyscyplinujące, zostaje on skreślony z listy uczniów w sposób przewidziany w statucie Ośrodka.
10. W przypadku, gdy sprawca przemocy jest nieznaną, dyrektor/wicedyrektor po rozpoznaniu sprawy informuje rodziców/rodzica (opiekuna prawnego) ucznia poszkodowanego o możliwości zawiadomienia policji lub sam zawiadamia policję.

8. Posiadanie, palenie papierosów lub używania e-papierosów przez ucznia w Ośrodku lub jego otoczeniu.

Obowiązuje zakaz palenia papierosów lub używania e-papierosów na terenie Ośrodka.

1. Poinformowanie rodziców/ prawnych opiekunów ucznia przyłapanego lub podejrzanego o palenie papierosów przez wychowawcę lub pedagoga.
2. Nauczyciel, który podejrzewa, że uczeń posiada papierosy/ e-papierosa, ma prawo żądać, aby go oddał - pokazał zawartość kieszeni, plecaka.
3. Papierosy/ e-papieros zatrzymany przez nauczyciela trafia do depozytu dyrektora /wicedyrektora Ośrodka. Jest oddawany rodzicom/opiekunom prawnym wezwanym przez wychowawcę.
4. Dyrektor/ wicedyrektor w obecności rodzica/opiekuna prawnego przeprowadza rozmowę dyscyplinującą. Wspólnie z nim ustala konsekwencje powtórzenia się sytuacji (np. zatrzymanie e-papierosa do końca semestru/roku szkolnego).
5. Wychowawca sporządza notatkę, udziela kary statutowej i wyznacza uczniowi formę rekompensaty (np. prezentacja multimedialna/referat na temat nikotynizmu, plakat antynikotynowy).
6. Wychowawca wspólnie z rodzicami prowadzi działania indywidualne mające na celu zmianę postawy ucznia.
7. Uczeń otrzymuje wyraźną informację o szkodliwości i skutkach palenia.
8. W przypadku powtórzenia się sytuacji uczeń ponosi ustalone konsekwencje i jest kierowany na zajęcia profilaktyczne do psychologa lub innego specjalisty.

9. Postępowanie wobec ucznia samowolnie opuszczającego zajęcia.

1. W przypadku samowolnego opuszczenia zajęć przez ucznia nauczyciel, na którego zajęciach miało to miejsce odnotowuje w dzienniku nieobecność ucznia na lekcji oraz niezwłocznie powiadamia wychowawcę lub - w przypadku jego nieobecności - wicedyrektora.

2. Wychowawca lub dyrektor telefonicznie zawiadamia rodziców/ prawnych opiekunów ucznia.

10. Procedura postępowania wobec uczniów często opuszczających zajęcia szkolne.

1. Nauczyciel podejmuje próby dyscyplinowania ucznia, a jeśli one nie przynoszą pozytywnych rezultatów, informuje o częstych nieobecnościach ucznia wychowawcę klasy.

2. Wychowawca powiadamia rodziców/opiekuna prawnego ucznia o sytuacji i podejmuje działania dyscyplinujące.

3. Jeśli dotychczasowe działania nie odnoszą pozytywnych rezultatów wychowawca informuje o sytuacji pedagoga/psychologa Ośrodka.

4. Wychowawca klasy lub/i pedagog/psycholog przeprowadzają rozmowy z uczniem.

5. Jeśli działania te nie przynoszą pozytywnych rezultatów, organizuje się spotkanie Zespołu nauczycieli i wychowawców - ustalają strategię, formy współpracy i stosowane kary dyscyplinujące.

6. Jeśli prowadzone rozmowy, kary i inne działania nadal nie odnoszą pozytywnego skutku, wychowawca klasy lub pedagog/psycholog wzywa do szkoły rodziców/prawnych opiekunów ucznia.

7. Jeśli rodzice/opiekunowie prawni współpracują z pracownikami Ośrodka, ustala się kompleksowe działania wobec ucznia (np. rozmowy, pomoc pedagogiczno-psychologiczna, monitoring zachowania prowadzony przez wychowawcę, kary rodzicielskie i statutowe).

8. Jeśli rodzice/opiekunowie prawni nie współpracują lub ich działania są nieskuteczne, sprawca jest nieletni, a wagarzy są częste, wychowawca lub pedagog/psycholog informuje o sytuacji dyrektora Ośrodka.

9. Dyrektor Ośrodka udziela nagany nieletniemu uczniowi lub/i zawiadamia policyjny wydział ds. nieletnich lub sąd rodzinny.

10. Gdy sprawca uporczywych wagarów jest pełnoletni i szkoła wyczerpała wszelkie środki wychowawcze i dyscyplinujące w stosunku do niego (rozmowy, nagany i inne kary zapisane w statucie szkoły), zostaje on skreślony z listy uczniów w sposób przewidziany w statucie Ośrodka.

11. Postępowanie w przypadku stwierdzenia kradzieży, wymuszenia pieniędzy lub przedmiotów wartościowych.

1. Nauczyciel po otrzymaniu informacji od ucznia o kradzieży/wymuszeniu przeprowadza z poszkodowanym i świadkami rozmowę w celu ustalenia okoliczności zdarzenia.
2. Nauczyciel podejmuje działania zmierzające do ustalenia sprawcy kradzieży i zwrotu skradzionego mienia poszkodowanemu, z wyłączeniem jednak przeszukania domniemanego sprawcy.
3. Nauczyciel, który podjął wstępną interwencję, przekazuje informację o zdarzeniu wychowawcy klasy poszkodowanego i sprawcy oraz pedagogowi, sporządza notatkę służbową.
4. Wychowawca lub pedagog, jeżeli istnieje taka konieczność, kontynuują wyjaśnianie okoliczności zdarzenia, przeprowadzają rozmowy z poszkodowanym, sprawcą (jeżeli udało się go ustalić), świadkami.
5. Wychowawca wspólnie z pedagogiem przeprowadza rozmowę ze sprawcą zdarzenia (jeżeli udało się go ustalić) oraz jego rodzicami/opiekunami prawnymi. Rozmowa obejmuje informacje o ustalonych okolicznościach zdarzenia, ustalenie formy i terminu zwrotu skradzionego mienia, sposobu ukarania sprawcy.
6. Wychowawca wspólnie z pedagogiem przeprowadzają rozmowę z poszkodowanym i jego rodzicami/opiekunami prawnymi przekazując ustalenia podjęte podczas spotkania ze sprawcą i jego rodzicami/opiekunami prawnymi.
7. W uzasadnionym przypadku pedagog i wychowawca w porozumieniu z dyrektorem Ośrodka podejmują decyzję o zawiadomieniu policji. O tym fakcie informuje rodziców/prawnych opiekunów poszkodowanego i sprawcy.

12. Postępowanie w przypadku uszkodzenia lub zniszczenia mienia szkolnego przez ucznia.

1. Nauczyciel lub inny pracownik Ośrodka będący świadkiem zdarzenia podejmuje interwencję mającą na celu powstrzymanie dalszych działań sprawców, a następnie powiadamia wychowawcę lub pedagoga, sporządza notatkę służbową.
2. W przypadku nieznanego sprawcy, osoba stwierdzająca uszkodzenie mienia ustala podstawowe okoliczności zdarzenia, a następnie informuje wicedyrektora lub kierownika administracyjnego.

3. Wychowawca, a w przypadku jego nieobecności pedagog przeprowadza rozmowę dyscyplinującą ze sprawcą zdarzenia, ustala sposób jego ukarania.

Wychowawca lub pedagog informuje o zdarzeniu rodziców/opiekunów prawnych sprawcy.

Dyrektor Ośrodka ustala sposób i termin naprawienia szkody.

4. W przypadku stwierdzenia dużej szkody pedagog w porozumieniu z dyrektorem/wicedyrektorem podejmuje decyzję o zawiadomieniu policji.

13. Postępowanie w przypadku podejrzenia, że uczeń jest ofiarą przemocy rodzinnej

1. Nauczyciel przyjmuje informację zapewniając dyskrecję zgłaszającemu poprzez wysłuchanie go bez świadków; zapisuje datę i godzinę zgłoszenia.

2. Nauczyciel informuje o zaistniałym fakcie lub zdarzeniach wychowawcę klasy lub/i dyrektora/wicedyrektora Ośrodka.

3. Wychowawca informuje pedagoga/psychologa lub/i dyrektora/wicedyrektora, o ile nie zrobił tego nauczyciel.

4. Jeżeli stan ucznia wskazuje na zagrożenie jego zdrowia i życia, dyrektor/wicedyrektor lub pedagog/psycholog wzywa lekarza.

5. Dyrektor/wicedyrektor lub/i psycholog/pedagog, dbając o dyskrecję, przeprowadzają rozmowę z poszkodowanym, o ile jest to możliwe (gdzie i kiedy zdarzenie lub zdarzenia miały miejsce, ich częstotliwość).

6. Pedagog/psycholog zawiadamia lub/i wzywa do Ośrodka rodzica/prawnego opiekuna lub osobę z najbliższej rodziny pokrzywdzonego, którego sprawa nie dotyczy.

7. Dyrektor podejmuje decyzję o wdrożeniu procedury „Niebieska karta” i wyznacza pracownika, który ją przeprowadza.

8. Dyrektor niezwłocznie po wdrożeniu procedury zawiadamia przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego i przekazuje mu sporządzoną dokumentację pokrzywdzonego.

9. W przypadku osoby nieletniej dyrektor/wicedyrektor zawiadamia sąd rodzinny i nieletnich.

Procedura wdrażania Niebieskiej Karty

1. Nauczyciel przyjmuje informację, zapewniając dyskrecję zgłaszającemu poprzez wysłuchanie go bez świadków. Zapisuje datę i godzinę zgłoszenia.

2. Nauczyciel informuje o zaistniałym fakcie lub zdarzeniach wychowawcę klasy lub/i dyrektora/wicedyrektora szkoły.

3. Wychowawca informuje pedagoga/psychologa lub/i dyrektora/wicedyrektora szkoły, o ile nie zrobił tego nauczyciel.

4. Jeżeli stan ucznia wskazuje na zagrożenie jego zdrowia i życia, dyrektor/wicedyrektor lub pedagog/psycholog wzywa pielęgniarkę szkolną (o wezwaniu pogotowia ratunkowego decyduje pielęgniarka szkolna lub/i dyrektor/wicedyrektor). Dyrektor/wicedyrektor decyduje o zawiadomieniu policji.

5. Pedagog/psycholog, dbając o dyskrecję, przeprowadza rozmowę z uczniem, (o ile jest to

możliwe: gdzie i kiedy doszło do zdarzenia lub zdarzeń, jaka była ich częstotliwość).

6. Pedagog/psycholog zawiadamia lub/i wzywa do Ośrodka rodzica (prawnego opiekuna lub osobę z najbliższej rodziny) pokrzywdzonego, którego sprawa nie dotyczy.

7. Dyrektor podejmuje decyzję o wdrożeniu procedury „Niebieska Karta” i wyznacza pracownika, który ją przeprowadza.

8. Dyrektor lub wyznaczony przez niego pracownik niezwłocznie po wdrożeniu procedury zawiadamia przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego i przekazuje mu sporządzoną dokumentację pokrzywdzonego:

a) Wypełnienie formularza „Niebieska Karta - A” (z udziałem ucznia lub pod jego nieobecność, jeśli nie można nawiązać z nim bezpośredniego kontaktu) Szkoła wypełnia części I-XV, XVII i XIX-XXI formularza A. Rozmowę z uczniem, który jest dotknięty przemocą w rodzinie, przeprowadza się w warunkach gwarantujących swobodę wypowiedzi i poszanowanie godności ucznia oraz zapewniających mu bezpieczeństwo, w obecności rodzica, który nie jest sprawcą przemocy, lub innej osoby najbliższej.

b) Formularz „Niebieska Karta - B” przekazuje się osobie reprezentującej dziecko (rodzicowi, który nie jest sprawcą przemocy, opiekunowi lub osobie zgłaszającej przemoc wobec dziecka). Oryginał formularza przekazuje się niezwłocznie, nie później niż w ciągu 7 dni od momentu wszczęcia procedury, przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego. Kopia pozostaje w dokumentacji szkoły.

9. Uczeń i rodzina zostają objęci pomocą psychologiczno-pedagogiczną w szkole zgodnie z przepisami.

10. Jeśli osoba, wobec której zachodzi podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, dopuściła się ponownie przemocy, należy ponownie wypełnić formularz A w zakresie niezbędnym do udokumentowania nowego zdarzenia i przesłać go do przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego.

11. W przypadku osoby nieletniej, dyrektor/wicedyrektor zawiadamia sąd rodzinny i nieletnich.

14. Postępowanie w przypadku ciąży uczennicy.

1. Nauczyciel, pielęgniarka lub inny pracownik szkoły, który dowiedział się (lub ma podejrzenia), że uczennica jest w ciąży informuje o tym wychowawcę klasy. Wychowawca przekazuje informację dyrektorowi i pedagogowi.

2. Wychowawca klasy, pedagog, psycholog, wicedyrektor i dyrektor Ośrodka spotykają się, aby zebrać więcej informacji o uczennicy oraz jej sytuacji rodzinnej.

3. Wychowawca i/lub pedagog, i/lub psycholog przeprowadza rozmowę z uczennicą, starając się ustalić, czy rodzice wiedzą o ciąży oraz czy ona nie jest wynikiem przestępstwa (gwałtu). W tym przypadku należy powiadomić organy ścigania.

4. Wychowawca klasy, pedagog, psycholog i dyrektor ustalają formy pomocy, jakie zaproponują uczennicy oraz szczegóły dotyczące przeprowadzenia rozmowy z uczennicą i jej rodzicami lub prawnymi opiekunami.

5. W sytuacji, gdy rodzice lub opiekunowie prawni nie wiedzą jeszcze o ciąży i uczennica boi się im o tym powiedzieć, może prosić o pośredniczenie w poinformowaniu ich o swojej sytuacji.
6. Wychowawca, w porozumieniu z pedagogiem , z psychologiem podejmują stosowne działania, z zachowaniem szczególnej ostrożności i dyskrecji.
7. Wychowawca w obecności pedagoga i wicedyrektora informuje uczennicę i jej rodziców lub opiekunów prawnych o możliwych formach pomocy ze strony szkoły. Wyjaśnia szczegółowo warunki i zasady korzystania z każdej z przedstawionych form pomocy. Odpowiada na pytania i wątpliwości.
8. Uczennica z rodzicami lub opiekunami prawnymi podejmuje decyzję w sprawie form pomocy, z których chcieliby skorzystać. O podjętej decyzji informują wychowawcę klasy i dyrektora Ośrodka.
9. Wychowawca klasy, dyrektor i rodzice lub opiekunowie uczennicy podejmują działania niezbędne do przyznania uczennicy – zależnie od dokonanego wyboru – nauczania indywidualnego.
10. Wychowawca klasy, pedagog i psycholog uzgadniają rodzaj i sposób świadczenia uczennicy i jej rodzinie pomocy materialnej(MOPS, GOPS, PCPR), psychologicznej i organizacyjnej. Proponują objęcie uczennicy programem kompleksowego wsparcia „Za życiem” .
11. Wychowawca klasy, pedagog i psycholog podejmują działania kształtujące pozytywne postawy rówieśników (np. zajęcia kształtujące postawy empatii i tolerancji).
12. Wychowawca klasy, pedagog i psycholog mogą organizować zajęcia z udziałem specjalisty, lekarza podnoszące poziom wiedzy z zakresu świadomości prokreacji, inicjacji seksualnej lub antykoncepcji.
13. Dyrektor informuje Radę Pedagogiczną o ciąży uczennicy oraz o uzgodnionym sposobie postępowania, przypomina o konieczności zachowania tajemnicy służbowej.
14. Wychowawca klasy i wszyscy nauczyciele wdrażają , uzgodniony z uczennicą sposób realizacji obowiązku szkolnego.

15. Postępowanie w przypadku samookaleczenia ucznia.

1. Nauczyciel uniemożliwia uczniowi kontynuowanie czynności samookaleczenia poprzez zastosowanie stanowczej perswazji, odebranie niebezpiecznego przedmiotu, z zachowaniem zasad bezpieczeństwa.
2. Przekazuje informację pielęgniarce.
3. W razie potrzeby wzywa pogotowie ratunkowe.
4. Informuje o zaistniałym zdarzeniu dyrektora Ośrodka, pedagoga, psychologa i wychowawcę klasy, do której chodzi uczeń dokonujący samookaleczenia.
5. Pedagog, psycholog lub dyrektor/ wicedyrektor przeprowadza rozmowę z uczniem.

6. Wychowawca wzywa rodziców/ prawnych opiekunów ucznia i wspólnie decydują o terapii psychologicznej lub diagnozującej konsultacji psychiatrycznej ich dziecka.
7. Nauczyciel sporządza notatkę służbową o zaistniałym zdarzeniu.
8. Wszyscy pracownicy szkoły zobowiązani są obserwować ucznia pod kątem zachowań autodestrukcyjnych.
9. Dyrektor / wicedyrektor może poinformować Radę Pedagogiczną o zaistniałej sytuacji, ze względu na bezpieczeństwo ucznia w szkole.

16. Postępowanie w przypadku dokonania przez ucznia samobójstwa.

1. Zebranie wstępnych informacji o okolicznościach zdarzenia i przekazanie ich dyrektorowi Ośrodka.
2. Zawiadomienie organu prowadzącego i nadzorującego przez dyrektora Ośrodka.
3. Zebranie Zespołu Kryzysowego i wspólne podjęcie dalszych działań.
4. Poinformowanie nauczycieli o zdarzeniu na Radzie Pedagogicznej.
5. Poinformowanie uczniów na forum klasy przez wychowawcę.
6. Stworzenie uczniom możliwości uczestniczenia w ceremoniach pogrzebowych.
7. Udzielenie wsparcia wszystkim uczniom.
8. Unikanie nagłośnienia problemu przez media.
9. Unikanie poczucia nadmiernej odpowiedzialności za zdarzenie.

17. Zawiadomienie o śmierci ucznia.

1. O śmierci ucznia, która miała miejsce na terenie Ośrodka lub w związku z zajęciami szkolnymi, wycieczkami itp. powinien poinformować rodzinę dyrektor Ośrodka lub osoba upoważniona (jednak musi ona bezpośrednio kojarzyć się z administracją placówki). Dotyczy to sytuacji, kiedy jest na to czas. Pozostałe przypadki pozostają w gestii policji, lekarzy, psychologów itp.
2. W sytuacji, gdy wyznaczona osoba nie czuje się na siłach do konfrontacji z ekstremalnymi emocjami przeżywanymi przez rodzinę, która doświadczyła śmierci np. dziecka, wówczas zadanie to powinien przejąć na siebie psycholog lub pedagog.
3. Powiadamianie o śmierci zawsze powinno się odbywać twarzą w twarz. Należy unikać powiadamiania za pomocą telefonu, jeśli jest to tylko możliwe.
4. Powiadamianie o śmierci musi spełnić następujące warunki:
  - a) dostarczyć niezbędnych informacji;
  - b) udzielić pierwszego wsparcia dla ofiar;

c) ochronić godność;

d) okazać szacunek wobec ofiary jak i powiadamianej rodziny.

5. Powiadomienie powinno odbyć się w czasie możliwie jak najkrótszym od ustalenia tożsamości ofiary i ustalenia tożsamości osób mu najbliższych.

6. Przed powiadomieniem należy zebrać informacje o relacjach ofiary z osobą powiadamianą, o stanie zdrowia osoby powiadamianej (zwłaszcza choroby serca, krążenie, cukrzyca itp.), które są istotne do przewidywania sposobu reakcji osoby powiadamianej. Osoby powiadamiane mogą reagować w sposób bardzo emocjonalny, mogą potrzebować pierwszej pomocy. Warto przygotować sobie wsparcie pogotowia medycznego, żeby umożliwić w razie potrzeby, natychmiastową interwencję lekarską.

7. Powiadomienie o śmierci powinno odbywać się przez co najmniej dwie osoby. Jedna udziela informacji, druga zaś obserwuje reakcje osoby powiadamianej. Powiadomienie powinno odbyć się na terenie przyjaznym osobie powiadamianej.

8. Zawiadomienie powinno być możliwie jak najprostsze, bez „owijania w bawełnę” i dorabiania różnych historii. Np. „Mam dla pani / pana bardzo złą wiadomość: pani / pana bliski nie żyje”. Powinno się wyrazić współczucie, przykrość i zrozumienie. Tak jak w przypadku standardowych kondolencji.

9. Trzeba być przygotowanym na udzielenie wszystkich informacji, jakich będzie wymagała osoba powiadamiana. Udzielane informacje powinny być proste i zwięzłe. Należy unikać drastycznych szczegółów i informacji niepotrzebnych, odnoszących się do drugorzędnych elementów sprawy.

10. Należy skupić się na udzieleniu pomocy i wsparcia rodzinie zmarłego – zaproponować pomoc w zawiadamianiu innych bliskich, zapytać się czy jest coś co możemy zrobić dla rodziny zmarłego.

11. Nie należy, po zawiadomieniu o śmierci, zostawiać rodziny i bliskich zmarłego samych bez opieki. Powinien zostać pracownik socjalny lub psycholog, tak długo, aż minie pierwsza reakcja – szok lub pojawią się osoby bliskie np. członkowie rodziny, znajomi, przyjaciele. Należy podać swoje dane kontaktowe (telefon, ewentualnie adres), aby udzielić informacji lub / i wsparcia, w razie potrzeby. Aby rodzina ofiary nie czuła się pozostawiona sama sobie, podać namiary instytucji udzielających wsparcia (np. psycholog).

12. Jeżeli rodzina zmarłego nie znajduje się w miejscu zamieszkania, należy powiadomić sąsiadów o potrzebie kontaktu z rodziną (powodem jest wydarzenie nadzwyczajne, interwencja z udziałem medyków itp.), natomiast nie należy udzielać szczegółowych informacji sąsiadom, nie należy wspominać o śmierci, aby to nie oni zawiadomili rodzinę zmarłego.

13. Rodzina nie powinna dowiadywać się o śmierci ucznia z mediów lub od osób trzecich. Obowiązek informowania leży po stronie personelu oraz dyrekcji Ośrodka.

14. Absolutnie unikać należy powierzania zadania informowania o śmierci dzieciom lub nastolatkom.

18. Postępowanie na wypadek wystąpienia przypadków pedofilii w Ośrodku.

1. Po stwierdzeniu zagrożenia powiadomić dyrektora Ośrodka oraz pedagoga/psychologa szkolnego.
2. W przypadku potwierdzenia informacji dotyczących obcych osób, zaczepiających uczniów, dyrektor Ośrodka (lub osoba upoważniona przez niego) zawiadamia policję.
3. Dyrektor Ośrodka przekazuje jak najszybciej pracownikom szkoły informację o stwierdzonym zagrożeniu.
4. Wychowawcy klas, pedagog/psycholog szkolny podejmują działania profilaktyczne wśród uczniów, w celu wskazania:
  - a) możliwego zagrożenia,
  - b) właściwego sposobu postępowania w sytuacji spotkania się z zagrożeniem,
  - c) form przekazania informacji o osobach mogących stwarzać zagrożenie.
5. W przypadku stwierdzenia, iż uczeń był molestowany natychmiast zawiadomić dyrektora Ośrodka, który powiadamia rodziców ucznia oraz policję, w celu przeprowadzenia czynności sprawdzających, które umożliwią ustalenie sprawcy.
6. Wychowawca klasy lub pedagog/psycholog przeprowadza indywidualną rozmowę z uczniem w celu ustalenia okoliczności zdarzenia.
7. Dyrektor wzywa do szkoły rodziców/prawnych opiekunów ucznia.
8. Rozmowa na temat zdarzenia zostaje przeprowadzona także z rodzicami/ prawnymi opiekunami ucznia sprawcy.
9. Dyrektor Ośrodka w porozumieniu z rodzicami/ prawnymi opiekunami ucznia oraz wychowawcą klasy, pedagogiem/psychologiem szkolnym ustalają wspólnie działania, mające na celu zapewnienie właściwej pomocy i opieki uczniowi.

19. Postępowanie na wypadek wystąpienia przypadków prostytucji w szkole.

1. W przypadku otrzymania informacji nauczyciel powiadamia wychowawcę, pedagoga i dyrektora Ośrodka
2. Pedagog wzywa rodziców/ prawnych opiekunów ucznia.
3. Pedagog lub/i wychowawca przeprowadza rozmowę z rodzicami/prawnymi opiekunami oraz uczniem w ich obecności. Jeżeli informacje zostaną potwierdzone zobowiązuje ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, rodziców zaś do bezwzględnego nadzoru nad dzieckiem.
4. Uczeń zostaje objęty opieką psychologa.
5. W sytuacji, gdy rodzice/prawni opiekunowie odmawiają współpracy lub nie stawiają się na wezwanie, a z wiarygodnych źródeł nadal napływają informacje o niezaprzestaniu zachowania dyrektor Ośrodka pisemnie powiadamia sąd rodzinny lub policję (wydział nieletnich).

6. W przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przez ucznia, który ukończył 17 lat przestępstwa, zgodnie z art.304 kk dyrektor obowiązany jest zawiadomić o tym prokuratora lub policję.

20. Postępowanie w sytuacji wystąpienia przypadków niepokojących zachowań seksualnych uczniów na terenie Ośrodka.

1. Wychowawca klasy powiadamia pedagoga/psychologa o przypadkach niepokojących zachowań seksualnych uczniów, a jeżeli jest ich świadkiem, żąda od ucznia zaprzestania czynności i podejmuje z nim rozmowę wychowawczą.
2. W przypadku, gdy uczeń przekazuje nauczycielowi informację o w/w zachowaniach, konieczne jest zapewnienie anonimowości.
3. Wychowawca lub pedagog/psycholog przeprowadza rozmowę z uczniem oraz informuje o zaistniałym zdarzeniu rodziców/ prawnych opiekunów ucznia, zobowiązując ich do szczególnego nadzoru nad nim.
4. W sytuacji, gdy rodzice/ prawni opiekunowie odmawiają współpracy lub nie reagują na wezwanie do Ośrodka, gdy szkoła wykorzysta dostępne jej metody oddziaływań wychowawczych, a zachowanie ucznia wskazuje na znaczny stopień demoralizacji dyrektor Ośrodka pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji Sąd Rodzinny i Nieletnich lub Policję – Wydział ds. Nieletnich.
5. Gdy zachowanie ucznia może świadczyć o popełnieniu przez niego przestępstwa (np. gwałtu) pedagog, w porozumieniu z dyrektorem, po uprzednim powiadomieniu o zajściu rodziców/ prawnych opiekunów zawiadamia policję. Pedagog sporządza notatkę.
6. W przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przez ucznia, który ukończył 17 lat przestępstwa, zgodnie z art. 304 kk dyrektor Ośrodka obowiązany jest zawiadomić o tym prokuratora lub policję.